

Info PRO EUROPA

BULETIN INFORMATIV AL LIGII PRO EUROPA, NR. 1-2 / 1996

1995 - un an performant pentru Liga PRO EUROPA

Pentru Liga Pro Europa, 1995 a fost anul care a adus nu numai o ameliorare semnificativă a receptării activității organizației, ci și perioada celor mai numeroase și diverse realizări. Toate acestea au fost puse în lumină la Adunarea Generală anuală a LPE, din 20 ianuarie 1996, când, în Sala Mică a Palatului Culturii din Tîrgu Mureș s-au întrunit membrii și membrele asociației. Ședința s-a desfășurat în prezența ziariștilor și a altor oaspeți, întrunind aproximativ 130 de persoane.

În acest context au dialogat cu participanții d-na Smaranda ENACHE și dl. CSÍKY Boldizsár, d-na Anamaria POP, co-președinta filialei Satu-Mare a LPE, prezentînd în detaliu realizările Ligii Pro Europa în anul ce a trecut. Activitatea LPE se desfășoară pe două planuri: realizarea proiectelor și activitatea de organizație, ambele cuprinzînd activități menite să stimuleze deschiderea spre ideea integrării europene. Cele opt proiecte dezvoltate în acest scop în 1995 sînt: **Centrul Intercultural**, început în 1994 și avînd o durată de trei ani, finanțat de Fundația „Heinrich Böll” din Germania, cu fonduri provenind de la Ministerul Cooperării; **Îmbunătățirea Relațiilor Interetnice în Transilvania**, desfășurat între iulie 1994 - iulie 1995, finanțat de National Endowment for Democracy; **Dezvoltarea Societății Civile și Reconciliere**, cu sprijinul Fundației CEBEMO (Olanda);

Colegiul Democrației, în cadrul programului PHARE al Uniunii Europene; **Inițiativa Culturală „ICS”**, proiect autonom al unui grup de studenți din Tîrgu - Mureș, Sibiu și București, patronat de LPE, cu finanțare CEBEMO; **Studiul Privind Accesul la Informație**, finanțat de German Marshall Found (SUA); **Studiul Privind Utilizarea Limbilor Minoritare**, finanțat de Consiliul Europei; **Europa Multiculturală**,

constînd în organizarea unor tabere internaționale și sprijinit de Fundația Soros.

Manifestările publice cele mai importante și cu șanse de a deveni tradiționale sînt „Săptămîna toleranței”, organizată la Tg.-Mureș în mod simbolic, între 19-25 martie, pentru a comemora evenimentele din 1990, dar și pentru a contribui la refacerea încrederii și solidarității dintre comu-

nitățile locale, „Zilele Europei”, între 2 - 20 mai, incluzînd crosul „PRO EUROPA”, concerte ale corului de copii „PRO EUROPA”, lansări de carte și concerte simfonice. Tot tradiționale sînt taberele de la Sovata, Tușnad, Universitatea de vară de la Balványos, Caravana Ecologică. Mesele rotunde și dezbaterile, cultivînd înclinarea tot mai mare spre dialog a societății, s-au bucurat de popularitate, chiar dacă în mediile politice naționalismul conservator cîștigă teren pînă și în rîndurile celor care se declară democrați.

(continuare în pagina 4)

În Sala mică a Palatului Culturii, ascultînd expozeul raporturilor

Consiliul de Coordonare

Mircea BEȘA

Lucia BRISCAN

CSÍKY Boldizsár (co-președinte)

Smaranda ENACHE (co-președinte)

FODOR Imre

Zeno FODOR

Anamaria POP

SÁRKÁNY-KISS Endre

Mircea SUHĂREANU

SPIELMANN Mihály

SZOKOLY Elek

Consiliul Consultativ

DOBRE-KOTHAY Judit

ÉLTETŐ József

Dumitru ȚUȚUIANU

Comisia de cenzori

GÁBOR Márton

NAGY Tünde

Magdalena OLTEAN.

CALENDAR

NAPTÁR

8 ianuarie - *Întîlnirea organizațiilor de femei din Tirgu-Mureș în vederea pregătirii vizitei organizației Women Institute (Anglia).*

12 ianuarie - *Adunarea generală a filialei Satu Mare a LPE.* A fost ales noul consiliu de coordonare: Anamaria POP și FÁTYOL Rudolf - copreședinți, Rodica KOVÁCS, Cristian IOAN, Gloria Cristina OPRÎȘA, TOTH Géza și ZAKOTA Zoltán - membri. Din partea LPE Tirgu-Mureș au participat: Smaranda ENACHE și SZOKOLY Elek.

16 ianuarie - *Inaugurarea postului local TV Tirgu-Mureș.* În calitate de membri ai curatoriei au participat Smaranda ENACHE, SZOKOLY Elek.

18 ianuarie - *Dezbaterea privind protejarea Platoului Cornești,* organizată de Primăria orașului Tirgu-Mureș. Din partea LPE a participat Smaranda ENACHE.

20 ianuarie - *Adunarea generală a LPE.* S-a prezentat raportul anual și a avut loc alegerea consiliului de coordonare și a comisiei de cenzori.

25-27 ianuarie - *Conferința Internațională a Fundației Bibliotecare „Heltai Gáspár”,* Cluj cu tema „Small Ethnic Communities - Cultural Identity in Danger?”. Din partea LPE au participat: Anamaria POP, SZOKOLY Elek

27 ianuarie - „Ost-Europa Tagung”, Berna, eveniment organizat de HEKS, cu participarea lui Flavio COTTI, ministrul de externe al Elveției și președintele OSCE. Din partea LPE a participat Smaranda ENACHE care a prezentat un referat.

3-4 februarie - *Selecția proiectelor interculturale la Fundația „Roi Baudouin”,* Bruxelles. Fondația Soros din România a fost reprezentată de SZOKOLY Elek.

6 februarie - Seminarul „Șanse egale în procesul dezvoltării”, organizat de PNUD/PFD cu sprijinul British Know-How Fund. Din partea LPE a participat: Smaranda ENACHE.

8 februarie - Inaugurarea Fundației pentru Dezvoltarea Societății Civile, București, în Aula Academiei Române, în prezența domnului Hans van den BROEK. În calitate de membră a Consiliului Fundației, a luat cuvîntul și Smaranda ENACHE.

8-10 februarie - Seminarul internațional „Relațiile româno-maghiare în perspectiva integrării euro-atlantice”, organizat de Comitetul Helsinki Român cu sprijinul International Helsinki Federation for Human Rights (Viena) și al Uniunii Europene. Din partea LPE au participat: Smaranda ENACHE și SZOKOLY Elek.

13-16 februarie - Cursul-seminar „Prevenirea violenței în relațiile inter-etnice și intracomunitare”, organizat la Tirgu-Mureș de către Consiliul pentru Minoritățile Naționale și Inspectoratul General al Poliției. Din partea LPE a participat HALLER István.

16-17 februarie - Seminarul „Presă scrisă față de relațiile interetnice: mator sau participant?” , organizat de Project on Ethnic Relations și Academia Cațavencu, la Tirgu-Mureș. Din partea LPE au participat: Smaranda ENACHE, SZOKOLY Elek și HALLER István.

21 februarie - Selecție organizată de LPE (Mircea BEȘA, Valentina LUCIAN) pentru participarea tinerilor la Proiectul „Métiers”, finanțat de Phare-Lien, avînd ca scop reconversia forței de muncă, în colaborare cu EUROPA SOS - Roumanie.

22 februarie - *Adunarea generală a Grupului pentru Dialog Social.* A participat Smaranda ENACHE.

22-23 februarie - Conferința „Imaginea Uniunii Europene în viitor - pregătire pentru conferința interguvernamentală din 1996” organizată de Comisia pentru Integrare Europeană din cadrul Parlamentului Ungar și Fundația „Democracy after Communism”, la Budapesta. Din partea LPE au participat CSIKI Emese și HALLER István.

24 februarie - *Al IV-lea Congres al Alianței Civice.* A participat Smaranda ENACHE

12 ianuarie-24 februarie - Programul „Visiting Fellows”, al National Forum Foundation, USA. Din partea LPE a participat: KACSÓ Judit - Andrea.

ianuar 8 - Az angliai Women Institute látogatását előkészítő marosvásárhelyi nőszervezetek találkozója.

ianuar 12 - A **PRO EUROPA** Liga szatmárnámeti fiókszervezetének évi közgyűlése. A megválasztott Koordinációs Tanács: Anamaria POP és FÁTYOL Rudolf - társelnökök, valamint Rodica KOVÁCS, Cristian IOAN, Gloria Cristina OPRÎȘA, TÓTH Géza és ZAKOTA Zoltán tagok. A marosvásárhelyi **PRO EUROPA** Ligát Smaranda ENACHE és SZOKOLY Elek képviselte.

ianuar 16 - A marosvásárhelyi MAROS TV stúdiójának felavatása. A kuratórium tagjaiként résztvettek Smaranda ENACHE és SZOKOLY Elek.

ianuar 18 - A Somos tető környezetvédelmét érintő vitatülés a Polgármesteri Hivatal szervezésében. A **PRO EUROPA** Ligát Smaranda ENACHE képviselte.

ianuar 20 - A **PRO EUROPA** Liga évi Közgyűlése. Az elmúlt évi tevékenységről szóló beszámolókn kívül újraválasztották a Koordinációs Tanácsot és a Cenzor Bizottságot.

ianuar 25-27 - „Small ethnic communities - cultural identity in danger?” címmel nemzetközi szemináriumot szervezett a Heltai Gáspár Könyvtár Alapítvány Kolozsvárott. A **PRO EUROPA** Ligát Anamaria POP és SZOKOLY Elek képviselte.

ianuar 27 - A HEKS (A Svájci Evanghélikus Egyházak Segélyszervezete) megalakulásának ötvenedik évfordulója alkalmából nemzetközi találkozót szervezett Bernben „Ost-Europa Tagung” címmel, Flavio COTTI külügyminiszter, az EBESZ elnöke részvételével. A **PRO EUROPA** Liga képvisletében Smaranda ENACHE tartott előadást.

február 3-4 - A Roi Baudouin Alapítvány Interkulturális Programja keretében a romániai Soros Alapítványt SZOKOLY Elek képviselte a bruxelles-i zsűrizésen.

február 6 - „Egyenlő esélyek a fejlődés folyamatában” címmel szemináriumot szervezett Bukarestben, a British Know-How Fund támogatásával, az ENSZ Fejlesztési Programja. A **PRO EUROPA** Ligát Smaranda Enache képviselte.

február 8 - A „Civil Társadalom Fejlődéséért” Alapítvány felavatása Bukarestben, a román Akadémia Aulájában, Hans van der BROEK jelenlétében. Az Alapítvány Tanácsának tagjaként Smaranda ENACHE is felszólalt.

február 8-10 - „A román-magyar viszony az euro-atlanti integráció távlatában” címmel nemzetközi szemináriumot szervezett a Román Helsinki Bizottság az International Helsinki Federation for Human Rights (Bécs) és az Európai Unió támogatásával. A **PRO EUROPA** Ligát Smaranda ENACHE és SZOKOLY Elek képviselte.

február 13-16 - A Marosvásárhelyen megtartott „Az erőszak megelőzése az interetnikai és interkomunitárius kapcsolatok terén” című, a Nemzeti Kisebbségi Tanács és az országos Rendőrpáncsnokság által szervezett szemináriumon a **PRO EUROPA** Ligát HALLER István képviselte.

február 16-17 - „Az írott sajtó és az interetnikai kapcsolatok: tanu avagy résztvevő?” címmel zajlott le Marosvásárhelyen a Project on Ethnic Relations és a Cațavencu Akadémia szervezésében egy sajtómonitorizálási szeminárium. A **PRO EUROPA** Liga részéről Smaranda ENACHE, HALLER István és SZOKOLY Elek vettek részt.

február 21 - A PHARE-Lien Program támogatásával és az EUROPA SOS-Roumanie közreműködésével létrehozott „MÉTIER” Program résztvevőinek kiválasztása (Mircea BEȘA, Valentina LUCIAN). Célja az ifjú munkaerő átképzése.

február 22 - Smaranda ENACHE résztvesz a Társadalmi Párbeszédért Csoport évi Közgyűlésén, Bukarestben.

február 22-23 - Nemzetközi Konferencia Budapesten „Az Európai Unió jövőképe - előkészületek az 1996-os kormányközi konferenciára” címmel a Magyar Országgyűlés Európai Integrációs Bizottsága és a „Democracy after Communism” szervezésében. A **PRO EUROPA** Ligát CSIKI Emese és HALLER István képviselték.

február 24 - Smaranda ENACHE résztvesz a Polgári Szövetség IV-ik kongresszusán, Bukarestben.

ianuar 12 - február 24 - A National Forum Foundation „Visiting Fellows” Programja keretében KACSÓ Judit-Andreea képviselte a **PRO EUROPA** Ligát Washingtonban.

„Presă scrisă față de relațiile interetnice: martor sau participant?”

S-a intitulat seminarul organizat de Proiectul pentru Relații Etnice - PER și Academia Cațavencu la Casa Bernády din Tîrgu-Mureș, între 16 și 17 februarie 1996, avînd ca subtitlu “Rezultate și tehnici de monitorizare”. Referirea la subtitlu nu este lipsită de importanță întrucît, deși textul introductiv de pe invitație subliniază că “stridența discursului politic riscă, uneori să pună în pericol echilibrul - oricum precar - al societății civile, orice demers de natură a preveni sau cel puțin a diminua acest pericol fiind binevenit”, discuțiile au reușit să evite, prin tactul fermecător al moderatorilor (Mircea Toma și Ioan T. Morar), “poticnirea” în discuții de fond, majoritatea celor prezenți preferînd să se concentreze pe “tehnici de monitorizare” și mai puțin pe “rezultate”, alegînd mai degrabă rolul de “martor” decît acela de “participant”. Prezența în sală a unor specialiști în monitorizarea (analiza) presei, sociologi din București, Cluj, Timișoara, și îndeosebi a mass-mediei locale (deși absența celui mai mare cotidian al județului nu a putut trece neobservată), precum și a unor reprezentanți ai societății civile au asigurat discuțiilor o ținută științifică temperată și la obiect.

Dezbaterile din cele două zile, onorate și de scurta prezență protocolară a corifeilor (Allen KASSOFF, Livia PLAKS și Larry WATTS) controversatei organizații gazdă, au adus la lumină un adevăr necontestat de nimeni, și anume că monitorizarea (analiza de conținut) presei constituie o necesitate vitală pentru sănătatea mentală a celei de a patra puteri, ea fiind adesea singura oglindă în care să-și poată vedea grimasele. Într-o presă mai mult “participantă” decît “martoră”, în care pînă și datele statistice sînt (pot fi) manipulate cu abilitate, unde nu există practic nici o răspundere morală sau juridică față de afirmațiile lansate și unde între valoarea de adevăr și forța de persuasiune (manipulare) a textului poate exista o cezură totală, rolul monitorizării presei este indiscutabil.

Rezervele noastre, exprimate de altfel destul de tranșant înaintea ultimei sesiuni și aprobate într-un fel sau altul de majoritatea specialiștilor prezenți, s-au referit doar la posibilitatea (pericolul) legitimării unei iluzii, anume că făcînd abstracție de valoarea de adevăr a unui text, de gradul de corespondență dintre nivelul realului și cel al discursului, se va putea pătrunde în profunzimi relevante, care să ne aducă mai aproape de adevărul care constituie

singura bază reală a unei conviețuiri normale și echitabile. Deși căutările unor tehnici matematice învulnerabile care să ne ocrotească de suspiciunile subiectivismului sînt legitime, sîntem nevoiți să ne plecăm în fața unei realități incuantificabile care, tocmai datorită puternicei sale încărcături subiective este imposibil de reperat (oarecum asemenea nivelului social - și subatomic - al realității noastre înconjurătoare, în care determinismul mecanic al macro-universului devine inoperant). Pentru a nu repeta excesele structuralismului anilor '60-'70, autoamăgindu-ne cu universalitatea unor tehnici aplicabile doar unor felii ale realității, este bine, credem noi, să completăm metodele cantitative formaliste cu analize calitative care să nu poată fi izolate de conținuturile lor de adevăr, să procedăm la “analize de conținut” care să nu ignore conținuturile ideatice determinante. Altfel, nu trebuie să ne surprindă că o monitorizare de tip intuitiv, realizat mai degrabă la nivelul bunului simț comun, lipsit total de instrumentele pozitive (pozitiviste) ale analizei de conținut, caracterizată de noi înșine ca “amatoare”, poate avea o relevanță de fapt, mai mare în contextul realității mesajului decît toată bateria metodologică pozitivistă aplicată unui strat al discursului realizat în eprubetă. Din păcate acest fenomen s-a derulat sub ochii noștri atunci cînd în partea demonstrativă a programului, analiza pur tehnică a unor eșantioane de articole **nerepresentative** (alese cu prea mare superficialitate de niște specialiști cu asemenea autoritate), prin separarea aseptică a stratului de adevăr de cel al discursului s-a ajuns la o inversare de valori cel puțin stranie, al cărei beneficiu rămîne de demonstrat. Rămîne de văzut de asemenea dacă simpla reconstituire publică a textelor („faptelor”) incriminate nu creează cumva o stare catartică (?) mai benefică decît aplicarea unui sistem de tehnici îndoielnice, asemenea unui bisturiu care, după cum poate vindeca, poate să și ucidă. Ceea ce ni s-a revelat cu certitudine în cele două zile ale discuțiilor este atît nevoia funciară de a continua căutarea metodelor adecvate a analizei de conținut, metode care să nu fie însă nicidecum mitizate, cît și aceea ținerii sub observație atentă și critică a unei prese care nu și-a depășit încă toate bolile copilăriei sale, și care în contextul social-politic actual - amplificat doar de anul electoral ce vine - riscă să devină un mecanism exploziv periculos, în mîini iresponsabile. (S.Z.E.)

Din Declarația Drepturilor și Îndatoririlor Ziaristilor, adoptată în 1971 la München de către reprezentanții Federației de Ziaristi ai Comunității Europene din Elveția și Austria, împreună cu alte organizații internaționale de ziaristi
Declarația îndatoririlor

Îndatoririle esențiale ale ziaristului, în investigarea, redactarea și comentarea evenimentelor, sînt:

1) Să respecte adevărul, indiferent care ar putea fi urmările asupra persoanei sale, și aceasta în virtutea dreptului pe care îl are publicul să cunoască adevărul.

2) Să apere libertatea informației, a comentariului și a criticii

3) Să publice doar informații a căror

origine este cunoscută sau să le însoțească, dacă e necesar, de rezervele care se impun; să nu elimine informațiile esențiale și să nu deformeze textele și documentele

4) Să nu se folosească de metode necinstite pentru a obține informații, fotografii sau documente

5) Să se angajeze să respecte viața particulară a persoanelor

6) Să rectifice orice informație publicată care se dovedește inexactă

7) Să păstreze secretul profesional și să nu divulge sursa informațiilor obținute confidențial

8) Să nu plagieze, calomnieze, defăimeze și să nu acuze fără temei, să nu primească nici un fel de avantaje în schimbul

publicării sau eliminării unei informații

9) Să nu confunde niciodată profesia de ziarist cu activitatea de publicitate sau propagandă, să nu accepte să fie influențat, direct sau indirect, de către cei care fac publicitate în ziare

10) Să refuze orice constrîngere și să nu accepte indicații redacționale decît de la șefii de redacție

Orice ziarist demn de acest nume își face o datorie din a respecta cu strictețe principiile enunțate mai sus.

Recunoscînd dreptul în vigoare în fiecare țară, ziaristul nu acceptă, în materie de onoare profesională, decît jurisdicția egalilor săi, excluzînd orice amestec guvernamental sau de altă natură.

Reconciliere, parteneriat, tratat de bază

Sub titlul „**Relațiile româno-maghiare în procesul integrării euro-atlantice**” s-a desfășurat la București, între 9-10 februarie 1996, un important seminar internațional organizat de *Comitetul Helsinki Român*, cu sprijinul *International Helsinki Federation for Human Rights (Viena)* și al *Uniunii Europene*. Reuniunea s-a bucurat de prezența a doi ambasadori (Karen FOGG - *UE* și SZÜCS Ferenc - *Ungaria*), a ministrului adjunct de externe al Ungariei (SZENT-IVÁNYI István), a doi secretari de stat români (Marcel DINU - *MAE* și Ioan Mircea PAȘCU - *MAN*), a unor parlamentari români și ungari membri ai delegațiilor respective la Consiliul Europei (Adrian SEVERIN, FRUNDA György și respectiv NÉMETH Zsolt), a președintelui *Comisiei de Drepturile Omului din Parlamentul Ungar* (GELLÉRT KISS Gábor), alături de reprezentanți ai unor organizații internaționale (Ivan FISER - *Amnesty International*, Brigitte

DUFOUR și Theresa NELSON - *IHFHR*), și cunoscuți experți în problema relațiilor româno-ungare (MOLNÁR Gusztáv, BÍRÓ Gáspár-Ungaria, Gabriel ANDREESCU, Renate WEBER, Valentin STAN, BAKK Miklós-România), ș.a.

Desigur, temele abordate au fost inevitabil legate de chestiunile stricte ale integrării euro-atlantice, precum securitatea democratică, conceptul euro-atlantic de securitate și dimensiunea internațională a drepturilor omului, suveranitatea de stat și drepturile omului, securitatea regională în raport cu problema minorităților, minoritățile naționale și tratatele bilaterale, modele de reconciliere. Participanții la dezbateri s-au referit la propunerea de reconciliere istorică făcută de Președintele Iliescu, la alte posibile „modele”, la semnarea tratatului de bază, la șansele integrării euro-atlantice a celor două țări, la problema participării minorității maghiare la

discutarea tratatului, la perspectivele regionalismului transilvan. Utilitatea maximă a întâlnirii a constat în diversitatea punctelor de vedere exprimate, permițând inventarierea lor, cartografierea celor convergente și a divergențelor celor mai pregnante. Prezența la înalt nivel a atîtor oficiali guvernamentali confirmă respectul de care începe să se bucure contribuția societății civile la profesionalizarea și instituționalizarea acestui dialog. Implicit s-a valorizat producția intelectuală de excepție a APADOR-CH devenit, în ciuda obstrucțiilor de tot felul, cel mai important “think-tank” românesc de reflecție în problema relațiilor româno-ungare și a integrării euro-atlantice. Se poate spera că în viitor rezultatele acestor analize, concretizate deja în studii substanțiale, vor fi tratate cu seriozitatea și încrederea cuvenite și de liderii politici din România, dintre care nici chiar cei din opoziție nu acceptă cu ușurință renunțarea la diletantism și diletanți. (SE)

1995 - un an performant pentru Liga PRO EUROPA

(continuare din pagina 1)

al lui Adrian Marino, cu participarea autorului, dezbateră „Din Europa spre Europa”, un concert simfonic și, în fine crosul „Pro Europa”. Tot tradiționale sînt taberele de la Sovata, Tușnad, Universitatea de vară de la Bálványos, Caravana Ecologică.

De asemenea, cele două studii inițiate de Centrul Intercultural, „Bibliografia interbelică a interferențelor culturale din Ardeal”, autor Liviu Malița și „Alter/Ego tîrgumureșean”, realizat de patru studenți la sociologie din Timișoara, ca și apariția primului număr al trimestrialului **altera** au fost tot atîtea evenimente editoriale importante.

După ce toate acestea au fost expuse în Raportul anual prezentat de d-na Smaranda Enache, a luat cuvîntul d-na Anamaria Pop, co-președinta Filialei Satu-Mare a LPE, care a enumerat scopurile și aspirațiile filialei: democrație, pluralism, respingerea discriminării, a fetișismului, a culpabilizării colective. După prezentarea raportului

financiar au urmat intervenții și întrebări. Acestea din urmă, au conținut, pe lîngă aprecieri la activitatea anului 1995, critici și sugestii, ca de exemplu semnalarea unui deficit de publicitare sau dorința ca buletinul informativ să fie redactat în limbile română și maghiară. Deși considerată pozitivă de către majoritatea membrilor LPE, tendința spre profesionalizare și chiar spre instituționalizare a organizației a fost criticată de unii din cei prezenți.

Adunarea Ligii PRO EUROPA a continuat cu alegerea Consiliului de Coordonare și a Comisiei de cenzori, reconfirmîndu-se parțial componența pe care aceste două organisme au avut-o anul trecut.

În încheiere, d-na Smaranda Enache a propus membrilor LPE să colaboreze mai mult cu Liga și să se implice în cîștigarea pariului social pe care organizația l-a propus, anume că societatea civilă, dacă va avea condiții de dezvoltare, va reuși să creeze imunitatea necesară pentru a rezista la orice tentație și tentativă totalitară.

(A.C.)

Scopuri, aspirații, proiecte

„Activitatea pe care a desfășurat-o Filiala din Satu Mare a Ligii PRO EUROPA, în anul 1995 se poate împărți în două domenii, ambele având același scop, acțiunile completându-se reciproc una pe cealaltă, s-a spus la lucrările Adunării generale a Filialei din Satu Mare a LPE, în data de 12 ianuarie 1996.

Prima grupă de acțiuni se referă la cele desfășurate efectiv în cadrul Ligii. Aici aș dori să amintesc, printre altele, manifestările organizate și coordonate în cadrul „Zilelor Europene la Satu Mare” (manifestări care au avut loc în perioada 16-30 iunie 1995) acțiunile

complementare Expoziției itinerante intitulată „Piețele orașelor din Europa” — expoziția de panouri fotografice pusă la dispoziție de Uniunea Europeană (la vernisajul căreia a participat Doamna Ambasador Karen Fogg), precum și realizarea unui film documentar,

considerat de un juriu de specialitate ca fiind cel mai reușit film în acest domeniu.

În paralel, pe tot parcursul anului 1995, a continuat derularea micro-proiectului „Promovarea multiculturalității — factor de prevenire a conflictelor” (coordonator: Anamaria Pop) — finanțat în cadrul Program PHARE. În cadrul acestui micro-proiect, timp de 12 luni au fost organizate 11 seminarii și mese rotunde în localitățile Satu Mare, Carei, Negrești-Oaș și Tășnad, un film video (sondaj de opinie), precum și o schiță monografică alternativă — itinerarii multiculturale pentru orașele județului Satu Mare.

În data de 30 iunie am fost anunțați că la concursul de micro-proiecte organizat în primăvara anului 1995, în cadrul programului PHARE, de către

Delegația Comisiei Europene din România, ne-a fost aprobat al doilea proiect depus, intitulat „Oglinzile Democrației — Forum pentru promovarea relațiilor interetnice”, obținând o finanțare de 9.000 dolari. Acest program este axat pe o grupă de 25 de tineri (5 români, 5 maghiari, 5 germani, 5 evrei și 5 romi) care vor avea ocazia să-și aprofundeze, pe de o parte, istoria culturală și tradițiile propriei etnii, iar pe de altă parte, istoria culturală și tradițiile celorlalte etnii din România. Programul va fi mediatizat în cadrul unei emisiuni alternative de radio — în limbile

română și maghiară — (difuzată la Radio Transilvania din Satu Mare, Oradea, Bistrița, Turda și Zalău) intitulată „Pledoarie pentru multiculturalitate”, emisiune finanțată în cadrul Programului „Dezvoltarea relațiilor interetnice” — program lansat de Fundația Soros din

Vizionînd filmul documentar

România și Fundația „Regele Baudouin” din Belgia”.

După dezbaterile celorlalte puncte aflate pe „ordinea de zi” a Adunării generale, la Filiala din Satu Mare a fost ales, pentru următorii doi ani (conform art.14 din Statut) noul Consiliu de Coordonare. Iată componența acestuia: Anamaria POP și FÁTYOL Rudolf - copreședinți, Rodica KOVÁCS, Cristian IOAN, Gloria Cristina OPRIȘA, TOTH Géza și ZAKOTA Zoltán - membri.

Adunarea generală anuală a Filialei din Satu Mare a Ligii PRO EUROPA s-a desfășurat într-o atmosferă destinsă, membrii acestei ONG întreținându-se amical cu Doamna Smaranda ENACHE, co-președinta Ligii PRO EUROPA, precum și cu Domnul SZOKOLY Elek, directorul Centrului Intercultural.

(A.P.)

O ZI EST-EUROPEANĂ

Dl. Flavio Cotti, Ministrul de Externe al Elveției

Implicarea multor asociații occidentale în reconstrucția societății civile din România este binecunoscută. La fel de binecunoscut este și faptul că unele dintre ele, obosite de tracasările unei birocratii inerte, au renunțat în cele din urmă să se mai lupte cu morile de vânt. O excepție notabilă, nu numai prin perseverență, o constituie HEKS (Asociația de Ajutorare a Bisericii Evanghelice din Elveția) care aniversază în acest an cinci decenii de existență. Ilustrare perfectă a „eticii protestante a muncii”, această asociație a dezvoltat în România proiecte semnificative, de la dotarea Mitropoliei Ortodoxe a Iașului cu o modernă tipografie, până la ctitorirea Centrului Diaconic Creștin al Tineretului de la Ilieni (Covasna). Spre deosebire de unii occidentali care-și orientează fondurile spre un șir nesfârșit de seminarii și conferințe - utile și ele, fără doar și poate, dar tot mai rutiniere -, HEKS (EPER, în franceză), pariază pe capacitatea oamenilor, dacă sînt sprijiniți, de a-și dezvolta propriile strategii ale schimbării. Tocmai de aceea, grupul-țintă al acestei asociații nu îl constituie „liderii de opinie” sau „multiplicatorii”, ci oamenii de rînd, micile comunități. Pomind de la experiența democrației directe din Țara Cantoanelor, proiectele lor sînt extrem de concrete și de aplicate, ambiționează nu fericirea umanității, nici măcar mîntuirea ei, ci pur și simplu echilibrul și bunăstarea unui

cătun sau ale unei așezări. Desigur, puterea exemplului nu este neglijată. Cine a călcat pragul Centrului de la Ilieni, s-a preumblat pe ulițele satului copiilor (adoptați) și s-a îndestulat din bucatele locului, înțelege exact sensul acestei sintagme. Pe lîngă acest „ba se poate” pus în practică cu încăpăținare helvetică, anual o duzină de fermieri din satele ardelene (fără deosebire, evident), își fac stagiul în Elveția, deprinzînd la fața locului modelul funcționării gospodăriilor familiale, într-o regiune în multe privințe izbitor de asemănătoare cu Transilvania.

HEKS este la fel de activă și în numeroase alte țări de pe alte continente. Acest efort susținut de a se pune în slujba semenilor i-a atras simpatie și respect, atît acasă, cît și pe alte meleaguri, iar anul aniversar a devenit prilej de bilanț și de manifestări jubiliare. Una dintre acestea s-a consumat la 27 ianuarie a.c. la Berna, sub titlul „OST-EUROPA TAGUNG”, reunind peste trei sute de participanți. Ea a fost onorată prezența unor importante personalități, între care l-aș menționa în primul rînd pe dl. **Flavio Cotti**, ministrul de externe al Elveției, aflat la cîrma troicăi OSCE. Intervenția sa ținută în trei limbi (germană, franceză, italiană) din cele patru limbi oficiale ale țării a fost dedicată considerațiilor privitoare la construcția europeană și la pericolele de destabilizare din noile democrații: „*Cu numai cîțiva ani în urmă, mulți mai credeau că abolirea opresiunii și prăbușirea aparatului care controla economia planificată aveau să conducă în mod automat la dezvoltarea democrației și a economiei de piață. Oricine a gîndit astfel a comis o eroare de apreciere și e nevoit să admită astăzi că în multe locuri, în loc de democrație, au apărut noi structuri de putere, iar pe ruinele economiei planificate își găsesc spațiu de manevră oameni de afaceri corupți. Mulți cetățeni, pentru ale căror drepturi s-a mobilizat în perioada Războiului rece și OSCE, au devenit victimele acestui proces de tranziție. Victime ale unor conflicte armate, ale epurărilor etnice. Mulți și-au pierdut pînă și sursele elementare de supraviețuire și sînt constrînși să trăiască în condiții de extremă sărăcie. Pe astfel de baze nu se poate clădi o societate care să garanteze pacea și dreptatea.*”

Auditoriul a așteptat cu interes și intervenția **Mitropolitului Daniel**, avînd în vedere spiritul ecumenic de dialog și sprijinul HEKS pentru Mitropolia Iașului. Înalta față bisericească nu a fost însă prezentă din pricina unei îmbolnăviri subite. Mesajul său a fost citit de un preot aflat la studii la Lausanne. În el nu s-au regăsit decît timid răspunsurile la întrebări care pluteau în aer: evaluarea trecutului colaboraționist, implicarea unora din capii bisericii nu de partea majorității tolerante a credincioșilor,

ci în partizanat politic și naționalist alături de forțe antidemocratice ș. a. Nu a trecut neobservat nici tonul mai mult decât rezervat al remarcilor despre ecumenism: „În prezent, după declinul comunismului ateu și venirea capitalismului liberal în Europa Orientală, libertatea de expresie și de circulație se afirmă odată cu nevoia de a afișa identitatea etnică și religioasă, adesea ca reacție la tot ceea ce fusese mentalitate de bloc ideologic sau unitate-uniformitate impuse. În acest context, ecumenismul și-a pierdut din intensitate și din motivație. Dacă în timpul comunismului ecumenismul era o „șansă de a respira” și chiar o anumită „îndatorire” impusă de contextul politic, astăzi este necesară regândirea lui și reînnoirea lui în acest nou context: acela al noii libertăți și responsabilități”.

Vorbitorul care s-a remarcat prin severitate maximă față de rolul bisericilor în întreținerea unor conflicte a fost fără îndoială profesorul **Paolo Ricca** de la Roma. El a criticat vehement implicarea bisericilor în războiul din Iugoslavia, ca și tendințele naționaliste și autarhice din sinul lor, profeșind grave crize viitoare. „Ca de atâtea ori înainte în istoria diferitelor biserici creștine, Biserica Sîrbă și cea Croată au invocat pacea fără să condamne războiul, s-au rugat pentru pace fără a predica împotriva războiului. Dacă ar fi practicat ecumenismul, ar fi făcut totodată dovadă de pacifism, și ar fi acționat în această situație de conflict ca adevărate „corpuri de pace”, ale păcii lui Cristos. Celebrînd pacea dintre ele, ar fi înscris-o și în istoria însîngerată a țării lor. Dar nu s-a petrecut nimic din toate acestea. Fiecare biserică s-a identificat pur și simplu cu pozițiile și interesele poporului său și fiecare l-a „naționalizat”, ca să zic așa, pe Cristos. Atîta timp cît naționalismul va domina biserica, ecumenismul

și pacifismul vor avea, în egală măsură, de suferit. La baza tensiunilor dintre Est și Vest se află eșecul ecumenismului care, la rîndul său decurge din faptul că bisericile sînt prea adesea captive ale unui „spirit național” riscînd să paralizeze fie angajamentul ecumenic, fie mărturisirea pacifică.”

La rîndul meu, am prezentat dilemele cu care se confruntă **societatea civilă din România** în căutare de aliați și am expus unele din convingerile noastre privind proiectul european. „Nu este permis să ratăm această ocazie istorică de a reda Europei dimensiunea ei umană, deschiderea ei, bogăția ei de limbi, culturi și religii. În dezbaterile din jurul particularismului și globalismului, convingerea mea este că numai o abordare integrativă poate răspunde exigențelor epocii noastre. Fiecare cultură, fiecare limbă, fiecare religie are în Europa o legitimitate istorică și morală pe care ar fi cinic s-o negăm. Orice comunitate, fie ea majoritară sau minoritară, trebuie să se bucure de aceleași șanse de dezvoltare, de aceeași protecție, de o egală demnitate. Și chiar dacă într-un anumit moment unele idei nu sînt prea populare, aceasta nu înseamnă că, odată cu trecerea timpului, nu pot deveni. Pentru noi, în România, nu se pune problema de a fi fie români, fie europeni, căci dacă țara noastră va rămîne în afara familiei europene, într-un „no man's land” incert, este îndoielnic că specificitatea noastră ar mai putea supraviețui. Trebuie să ne putem trăi în deplină legitimitate toate identitățile noastre, etnice, confesionale, regionale. Prin aceasta chiar vom regăsi parteneriatul cu celelalte comunități europene și vom răspunde gesturilor de solidaritate care de ani de zile ne vin de la prietenii noștri, printre care se află femeile și bărbații din HEKS, în fine, Elveția.” (S.E.)

Proiecte

WOMEN IN DEVELOPMENT

Sub auspiciile Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale s-a lansat proiectul „Women in Development” care definește o strategie menită să îmbunătățească statutul femeilor în România, sub aspectul participării lor la viața economică și socială, urmărindu-se accesul femeilor la conducere, educația și calificarea, sănătatea, reconversia forței de muncă feminine și, în general, antrenarea în procesul dezvoltării a potențialului reprezentat de mai mult de jumătate din populația țării. Componentele acestei strategii, drepturile femeilor, participarea lor în viața publică și problematicele de gen au fost temele celor patru sesiuni care au compus seminarul „Șanse egale în procesul dezvoltării”, organizat de către PNUD/PFD cu sprijinul British Know How Fund, în data de 6 februarie, la București. Din partea LPE a participat Smaranda ENACHE. (A.C.)

Reconversia forței de muncă

Alături de OVR și „Europa S.O.S. Roumanie”, în cadrul programului Lien-Phare LPE a lansat în cursul lunii februarie proiectul „Metiers”, destinat acelor tineri care, deși posesori ai unor diplome de studii superioare, fiind șomeri, sînt interesați în viața asociativă, doresc să dobîndească cunoștințe care să le fie utile în a-și găsi un loc de muncă în domeniul reconversiei forței de muncă. Prima etapă a proiectului are ca scop instruirea de formatori specializați în reorientarea și reintegrarea forței de muncă. În prima fază a pregătirii lor, participanții vor beneficia de cursuri gratuite de limbă franceză, informatică, marketing, gestiune. Proiectul este menit să ofere o nouă viziune asupra reconversiei active a forței de muncă spre meserii tradiționale. (V. L.)

Conflicte interetnice „nu există“, dar romii sînt de vină

Între 12-16 februarie a.c. a avut loc în clădirea Prefecturii din Tîrgu-Mureș cursul seminar întitulat „Prevenirea violenței în relațiile inter-etnice și intra-comunitare”, cu participarea Consiliului pentru Minoritățile Naționale, a polițiștilor, jandarmilor, a reprezentanților uniunii minorităților etnice din România și a unor specialiști în domeniu din Olanda și Marea Britanie.

În primele două zile discuțiile s-au desfășurat cu ușile închise (reprezentanții Ligii Pro Europa și Uniunii Romilor din Județul Mureș fiind rugați să părăsească sala).

Începînd cu a treia zi și reprezentanții societății civile au putut audia cursurile menite să înstruiască polițiștii și jandarmii în problema deosebit de delicată a prevenirii violenței interetnice. Expunerile specialiștilor din Olanda și Anglia au fost deosebit de practice, pragmatice. Cele provenind din partea Inspectoratului General de Poliție nu s-au ridicat însă la același nivel. Privitor la cele aproximativ 30 de cazuri din România în care peste 300 de case de romi au fost incendiate și unii dintre romi au fost linșați, poziția oficială a rămas neschimbată: aceste conflicte au avut un caracter social și nu etnic, iar vinovați pentru cele întîmplute sînt romii („anumite categorii de țigani”, în formularea dl-lui general Iulian

Medrea). Deși nu există statistici oficiale (nici măcar nu se cunoaște numărul exact al romilor din România), am putut fi martorii comunicării numărului precis al delincvenților romi din județul Gorj (fără să ni se spună însă cifra totală a infractorilor, pentru a putea face o evaluare, cît de cît). Căutînd motivele declanșării conflictelor (sociale? etnice?), studiile efectuate de Inspectoratul General al Poliției, secția de Prevenire a Criminalității se opresc la nivelul comunităților de romi, considerînd că delincvența lor depășește limita tolerabilității. Propunerile noastre, formulate de repetate ori la diferite seminarii, de a căuta mai adînc, cu scopul de a descoperi motivele care duc la sporirea criminalității în cadrul unei părți a societății, sînt refuzate sistematic - deși acesta ar fi rostul unei secții de Prevenire a Criminalității. Din păcate însă, și de data aceasta, intervențiile reprezentanților ONG-urilor au fost greșit înțelese, iar moderatorul discuțiilor, dl Ivan Trușter, secretar executiv al Consiliului pentru Minoritățile Naționale, nu le-a oferit acestora posibilitatea de a răspunde întrebărilor care le-au fost adresate.

La conferința de presă, afirmațiile dlui Ivan Trușter, legate de cazul Hădăreni, au fost incalificabile, și nu pot fi explicate prin

necunoașterea situației (reprezentantul Ligii i-a pus la dispoziție documente din care reiese situația confuză a reconstrucției caselor). Romii din Hădăreni, care au urmărit la TVR1 emisiunea realizată cu această ocazie au fost deosebit de revoltați, considerînd că Guvernul spune doar minciuni despre Hădăreni, unde casele nu au fost încă reconstruite (6 nici nu au fost începute, restul, raportate ca reconstruite, dovedesc lipsa de interes a celor din comisia de reconstrucție), iar vinovații pentru omor deosebit de grav și incendiere a caselor nu au fost trași la răspundere (reprezentantul Parchetului General a întărit bănuielile noastre: pînă la alegeri, datorită confluenței de interese dintre partidele de guvernămînt, nimeni nu va fi arestat).

Ce utilitate a avut un astfel de curs-seminar și de ce au fost reprezentanții ONG-urilor atît de altruști încît să participe la el? Poliția Română caută modalități de calificare a personalului pentru problemele cu care se confruntă orice poliție din orice colț al lumii. Și, chiar dacă oficial acestea din urmă nu sînt remarcate, în pauze sau cu ocazia discuțiilor libere, neoficiale, am putut observa un început de schimbare a opticii, proces lent, dar la care ONG-urile au datoria morală de a-și aduce aportul. (H.I.)

Democrația se poate învăța

Pentru a doua oară, Colegiul Democrației oferă unui grup de tineri posibilitatea aprofundării cunoștințelor despre funcționarea statului de drept, separarea puterilor în stat, integrare europeană și autonomie locală. Seminariile și cursurile au început anul acesta, în data de 5 ianuarie, cu o întâlnire între cei douăzeci de cursanți și senatorul UDMR FRUNDA György. În cadrul acestui curs ne-a fost prezentată viața politică a României din perspectiva d-lui senator, care a subliniat încă o dată (dacă mai era necesar) că, făcând o politică duplicitară, acceptarea României în Uniunea Europeană nu este posibilă. S-a evidențiat și exemplificat faptul că nu se ajunge nicăieri prin corupție politică, e nevoie de o schimbare a mentalității și trecerea la o politică a toleranței.

În data de 13 ianuarie am avut al doilea curs din acest an, cu HALLER István. Discuția a pornit cu o scurtă retrospectivă istorică, prilej cu care am aflat despre condițiile care au impus necesitatea apariției legilor scrise. După o scurtă prezentare a drepturilor omului am dezbătut modul în care fostul regulament interior al liceului teoretic Bolyai Farkas n-a respectat drepturile fundamentale ale omului (elevului). Această întrunire a avut un caracter constructiv, transformându-se într-o dezbatere deschisă.

În ziua de 11 februarie am seminarizat chestiunea parlamentarismului, împreună cu domnul deputat Ioan MUREȘAN. Dînsul ne-a făcut un scurt istoric al parlamentului și am avut ocazia să aflăm amănunte despre structura acestuia, organizarea sa internă, grupurile și comisiile parlamentare, legi, hotărîri

etc.

În data de 24 februarie l-am avut ca invitat pe Joel Keller, un tînăr francez, care își efectuează stagiul militar în România, predînd limba franceză. Domnul KELLER ne-a vorbit despre structura învățămîntului francez, de la școala primară pînă la studiile superioare și despre serviciul militar, care este obligatoriu, dar în cadrul căruia se poate opta pentru mai multe variante. Ne-am dat seama că problemele care preocupă tineretul francez sînt în

mare parte același cu ale tinerilor din România (șomajul, nesiguranța zilei de mîine, delinquența și apariția categoriilor defavorizate).

Întîlnirea ce a avut loc în data de 28 februarie i-a avut ca invitați pe

Colegiul Democrației la cursul dlui senator FRUNDA György

d-na căpitan BUTUGEA Eugenia și dl căpitan Virgil OGNEAN. În prima parte invitații au prezentat structura, modul de organizare, atribuțiile și rolurile Poliției. În ceea ce privește relația Poliție-societate civilă, opinia majoritară a fost că aceasta este aproape inexistentă, datorită lipsei de încredere a cetățenilor. Pentru o mai bună relație polițist-cetățean, schimbarea mentalității și a comportamentului polițiștilor sînt necesare. Din păcate, la unele întrebări puse de noi, invitații s-au eschivat spunînd că răspunsurile sînt secrete de serviciu.

Seminariile și cursurile lunilor ianuarie și februarie ne-au oferit posibilitatea să aflăm mai multe despre activitatea legislativului, problemele minorităților, parlament, drepturile omului, poliție și modele de învățămînt occidentale.

(SZ.T.)

PENTRU DEZVOLTAREA SOCIETĂȚII CIVILE

După o obstrucționare rafinată, prelungită de-a lungul unei perioade de peste un an, Guvernul n-a mai găsit nici un fel de pretexte și a trebuit să consimtă la înregistrarea Fundației pentru Dezvoltarea Societății Civile, ca persoană juridică română. Această Fundație face parte dintr-un proiect mai larg al Uniunii Europene, aplicat anterior în Ungaria, Polonia și Cehia și care urmărește încurajarea vieții asociative la nivel de bază. În țările menționate, rezultatele au fost spectaculoase, numărul organizațiilor neguvernamentale a sporit substanțial, ca și

gradul lor de adecvare la nevoile sociale și ameliorarea managementului lor intern. În România întârzierea masivă a materializării programului nu poate fi despărțită de inconfortul structurilor guvernamentale față de o creștere atât de semnificativă a sprijinului acordat de Uniunea Europeană (e vorba de câteva milioane de ECU) societății civile, și asta în preajma unor alegeri. Drept pentru care, înregistrarea Fundației s-a produs cu mare întârziere, iar fondurile nu au intrat în cont nici pînă în prezent. Cu prilejul prezenței în România a dlui

Hans van der BROEK, lansarea Fundației a avut loc, în sfîrșit, în Aula Academiei Române, iar reprezentanții guvernului, prin vocea dlui ministru Coșea au dat asigurări de bune intenții. Președintele FDSC este Dan Manolelli, expert în ecologie, iar membrii Consiliului sînt Ion Caramitru, Florin Costiniu, Smaranda Enache, Borbála Koo, Mihai Lisețchi, Ion Olteanu și Andrei Pleșu.

Informații despre finanțările acordate de FDSC se pot obține de la dna **Lorita Constantinescu, Str. Plantelor nr.7.. București. (SE)**

Seminar

„SMALL ETHNIC COMMUNITIES — CULTURAL IDENTITY IN DANGER?”

Intre 25-27 ianuarie a avut loc la Cluj seminarul internațional cu titlul „Comunități etnice mici - identitatea culturală în pericol?” organizat de Fundația Bibliotecară „Heltai Gáspár”, Liga PRO EUROPA fiind reprezentată de Anamaria POP, co-președinta filialei din Satu Mare și SZOKOLY Elek, directorul Centrului Intercultural. Atît prezența reprezentanților unor minorități mici, ca Ivan ALEXANDROV, președintele Asociației Vlahilor din Bulgaria, Christoph REITHER, reprezentant al germanilor din Ungaria sau Martin WALDE, reprezentant al sorbilor din Germania, precum și a unor specialiști recunoscuți ai drepturilor minorităților ca Hans Joachim Heintze din Germania, János VÉKÁS din Iugoslavia, Svetlana M. CHERVONNAYA din Rusia sau Gabriel ANDREESCU din România sau reprezentanți ai minorităților din România ca Mihai-Ștefan CAZAZIAN și Bedros HORASANGIAN din partea armenilor, Wilfried SCHREIBER din partea germanilor sau KÖTÖ József din partea maghiarilor, au asigurat dezbaterilor un nivel ridicat. Intervențiile reprezentanților Ligii PRO EUROPA au fost primite cu interes. În final a fost elaborată o Rezoluție care a trecut în revistă atît îngrijorările și nevoile comunităților etnice mici, cît și recomandările și revendicările acestora pentru salvarea identității lor specifice. (SZ.E.)

Proiecte

SELECȚIE LA LPE

Proiectul Forum de înfîlțiri și pregătire pentru promovarea și organizarea sistemului democratic și pluralist, precum și a statului de drept în România, inițiat de Liga Pro Europa împreună cu Branderburgisches Pro Europa e. V. din Berlin și finanțat de Uniunea Europeană prin Programul PHARE și TACIS pentru democrație a demarat prin selectarea celor 15 persoane care vor participa la școlarizările din Germania și, mai tîrziu, la cele organizate tot în comun în diferite orașe din Transilvania.

În acest sens s-au contactat partide politice, organizații neguvernamentale și de minorități, iar pe baza propunerilor acestora au fost selectate persoane reprezentînd un evantai larg de personalități din mai multe orașe transilvane, și anume: cinci din Tirgu-Mureș, patru din Satu Mare, două din Sibiu și cîte una din Timișoara, Cluj, Baia Mare și Odorheiu Secuiesc. Cei aleși pentru a participa la acest proiect sînt: BEȘA Mircea Victor, BIRIȘ Anamaria Mihaela, BOZINTAN Șandru Florin, CHIOAR Ioan Titus Ștefan, CRIȘAN Eugen, DRAGOȘ Iuliu, FAUR Olimpiu, HAIDŰ Csaba, KOVÁCS Rodica Valeria, MIHÁLY István, OLTEANU Emil, PRUNEA Alexandra Tinca, SPIELMANN-SEBESTYÉN Mihai, SZAKÁCS Géza, ZAKOTA Zoltán.

Din păcate, finanțarea a întârziat, datorită probabil birocrăției din cadrul organizației europene. Din acest motiv, este posibil ca programul calendaristic deja stabilit să sufere unele amînări. (M.B.)

Imaginea Uniunii Europene în viitor Pregătirea pentru conferința interguvernamentală din 1996

Conferința, organizată la Budapesta de către Comisia pentru Integrare Europeană din cadrul Parlamentului Ungariei și Fundația DAC (Democracy After Communism), între 22-23 februarie 1996, a avut ca scop discutarea cerințelor Uniunii Europene față de țările dornice să devină membre. Au fost prezenți reprezentanți ai Uniunii, politicieni din Ungaria, reprezentanții diferitelor ambasade (între care și a României) și un grup de 5 persoane din partea Ligii Pro Europa.

În cursul prelegerilor și discuțiilor s-au conturat trei domenii ale cerințelor: domeniul economic, al drepturilor omului și al colaborării cu organisme europene.

Referitor la situația economică, dl. Hans Beck, președintele delegației Comisiei Europene la Budapesta, a subliniat greutățile care ar putea apărea în cazul aderării țărilor fost comuniste: ca număr de populație, ele ar reprezenta un procent ridicat în cadrul uniunii (un sfert), dar cu o economie a cărei pondere nu depășește 4%. Specialiștii gazdelor au încercat să-i convingă pe oaspeți, că aderarea Ungariei nu ar ridica probleme deosebite, această țară avînd economia cea mai dezvoltată din zonă; totodată numărul populației este atît de mic, încît nu ar afecta negativ dezvoltarea economică a Uniunii.

În domeniul drepturilor omului, au fost evidențiate cele ale minorităților naționale. Uniunea Europeană nu dorește în cadrul său conflicte etnice. A fost deosebit de interesant discursul dlui Orbán Viktor (președintele FIDESZ-ului și al Comisiei pentru Integrare Europeană din cadrul Parlamentului Ungariei), referitor la tratatul româno-maghiar. În accepțiunea dînsului, Uniunea Europeană dorește să forțeze soluționarea relațiilor dintre cele două state, chiar dacă există dispute. Nici un fel de presiune nu poate avea efect benefic, deși disputele nu sînt de natură să degenereze în conflicte. Declarațiile conform cărora Uniunea nu dorește conflicte interetnice în sinul său - a afirmat dl Orbán - sînt ciudate, din moment ce acțiunile teroriste comise de basci sau irlandezii de nord sînt aproape zilnice. La această provocare, răspunsul d-nei Marlene Lenz, președinta subcomisiei de drepturile omului din cadrul Parlamentului European a fost scurt: conflictele dintre basci și spanioli sau englezi și irlandezii de nord nu sînt conflicte interetnice, - ci sociale.

La capitolul „Relații cu organisme internaționale” s-a scos în evidență necesitatea de a colabora pentru stoparea traficului de droguri și, în general, a criminalității.

H.I.

În pregătire

Anul 1995 a adus cu el ineditul unei acțiuni de interculturalitate în peisajul activității asociațiilor feminine din Tg. Mureș. Sponsorizată de Charity Know-How din Anglia și Fundația Soros din România, în organizarea Ligii Pro Europa și a W.I. (Women Institute) din Anglia, tabăra de interculturalitate a ținut o săptămînă. Succesul acțiunii a determinat cele șapte organizații feminine participante să încerce continuarea acestora cu un nou eveniment în anul 1996. În perioada 31 august-14 septembrie, Fundația Charity Know-How, programul Cebemo (al Ligii PRO EUROPA) vor fi sponsorii acestui eveniment.

Din luna ianuarie au început întîlnirile în scopul organizării taberei și în special în vederea lărgirii programelor interculturale incluse, a creșterii numărului organizațiilor participante. De această dată scopul va fi oferirea unui peisaj cultural atît al zonei centrale a Transilvaniei, cît și al unor zone moldovene și maramureșene.

Speranța în reușita taberei include și posibilitatea continuării acestui gen de acțiuni care, pe lîngă deschiderea spre Europa, creează posibilitatea conlucrării pe plan local între organizațiile feminine atît de diferite ca sorginte cît și cîmpuri de activitate.

(L.B.)

BIBLIOTECĂ

- Noi intrări în biblioteca LPE - ISTORIE

Analele Sighet 2 - Instaurarea comunismului - între rezistență și represiune

Ioan Ranca : *Românii din scaunele secuiești*-vol. I

G.D. Iscriu : *Formarea națiunii române*

Ioan Peleş : *Istoria culturii și civilizației românești*

DREPT

Kissebségi Kódex - *Jogszabálygyűjtemény*

Vasile Dobrinioiu : *Corupția în dreptul penal român*

Ioan Muraru & Gheorghe Iancu : *Constituțiile României*

DREPTURILE OMULUI

Amnesty International Report 1995

Edwards O'Brien, Eleanor Greene, David McQuoid-Mason : *Human Rights for All*

Donna Gomien : *Rövid útmutató az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez*

POLITICĂ

Karl W. Deutsch : *Nationalism and social communication*

MINORITĂȚI

Gelcu Maksutovici : *Istoria comunității albaneze din România*

REVISTE

Revista de studii internaționale - nr. I

Revista română de Drepturile Omului - nr. 9 și 10

Berliner Europa Forum - nr. 12/95 și 1/96

NZZ-Folio nr. 12/95, 1 și 2/96

Neue Gesellschaft-Frankfurter Hefte nr. 12/95, nr. 1 și 2/96

(M.B.)

Drepturile copiilor în școli

Biroul pentru Drepturile Omului din cadrul Ligii Pro Europa a lansat în perioada ianuarie—februarie un proiect de studiu al respectării drepturilor copilului în școlile Tîrgu-Mureșului, axat pe aspecte concrete: aplicarea pedepsei colective; tratamente inumane și degradante, aplicarea pedepselor corporale; amestecul regulamentelor școlare în viața familială; obligativitatea învățământului religios în școli; discriminarea negativă a unor categorii de elevi.

Cei care au avut de suferit în urma lezării drepturilor lor, părinții sau tutorii legali ai copiilor minori au fost invitați să se adreseze personal, telefonic sau în scris, biroului nostru. Am lansat un apel către învățători, profesori activi sau pensionari să ne comunice opiniile lor în această problemă.

Acest program se va încheia la începutul lunii aprilie cu o masă rotundă la care vor fi invitate reprezentanți ai Inspectoratului Școlar, directori de școli, profesori, organizații de tineret și elevi.

Concluziile vor fi cuprinse într-un studiu și prezentate atît presei, cît și altor organizații pentru drepturile omului.

H.I.

Info PRO EUROPA

NEWSLETTER OF THE PRO EUROPE LEAGUE NR. 1-2 / 1996

CONTENTS

P.1-4: 1995 - A Notable Year for the Pro Europe League - a short description of the general assembly of the PEL and of the main projects and achievements last year. As a result of the elections, the Board composition has changed. (A.C.)

P.2 - CALENDAR - a synopsis in Rumanian and Hungarian of the main events of the two first months of this year.

P.3 - Newspapers and the Interethnic Relations - Witnessing or Getting Involved? - an account of the seminar organized by The Project on Ethnic Relations and the Cațavencu Academy in Tîrgu-Mureș, stating that the conclusions of the debate was that newspapers need monitoring, especially since its power in the elections period could be easily misused. (S.Z.E.)

P.4 - Reconciliation, Partnership, Agreement - Reporting on the international seminar "The Rumanian - Hungarian Relations in the Process of Euro - Atlantic Integration", organized in Bucharest by the Rumanian Helsinki Committee and The International Helsinki Federation for Human Rights. The results of the analyses presented and discussed are substantial studies that will hopefully be taken into account by Rumanian political leaders. (S.E.)

P.5 - Aims, Aspirations, Projects - A survey of the main realizations of this branch of the PEL during 1995 and a report on the election of the Board of the branch (A.P.)

P.6 -7 - A East - European Day - A narrative on OST - EUROPA TAGUNG, in Berna: the anniversary of 50 years of HEKS, an active and generous ecumenical Swiss religious organization, an important occasion to monitor the role of the church in social life of small and large communities, as well as the role played by the church in the Yugoslavia wars. (S.E.)

P.7 - Projects - Reconvertng the Labour Force - The OVR and Europe SOS - Roumanie, the Lien - Phare programme and PEL selected young unemployed people who will benefit from a course that will help integrating in the market. (V.L.) ; **Women in Development** - A short report on the seminar "Equal Chances in the Development Process", developing a U.N. programme for women integration in the market economy. (A.C.)

P.8 - There Are No Ethnic Conflicts, Still the Roma Is to Blame - Report on a course - seminar organized by the Council for National Minorities in the benefit of policemen who deal with Roma delinquency. Although some of the sessions were confidential, and most information was biased, the PEL representative noticed a beginning of change in the general mentality of the police. (H.I.)

P.9 - Democracy Can Be Learned - A survey of the main courses and seminars of The College of Democracy, accounted for in an article written by four of this year students. (S.Z.T.)

P.10 - Developing the Civil Society - Report on the first meeting of the Foundation for the Development of the Civil Society, in Bucharest, the election of the board and president and speeches in the Rumanian Academy Assembly Hall (S.E.)

- Small Ethnic Communities - Cultural Identity in Danger? - A short essay on the international seminar that took place in Cluj, organized by the Library Foundation Heltai Gaspar. Representatives of small ethnic communities expressed their concern for collective identity. (S.Z.E.)

- Projects: Selecting participants for a course financed by PHARE, that will take place in Germany and will prepare the students to promote and organize the democratic and pluralist system. The selection was done by PEL. (M.B.)

P.11 - The European Union in the Future: Preparing for the Intergovernmental Conference of 1996 - Report on the meeting in Budapest organized by The European Integration Commission of the Hungarian Parliament and the DAC Foundation. Several economic, human rights and European co-operation were discussed. (H.I.); **Getting Prepared** - The Women Organization of PEL is preparing for the multicultural camp of 1996, sponsored by Charity Know - How and CEBEMO. (L.B.); **New entries in the PEL Library**

P.12 - The Rights of the Children in Schools - A report of a study launched by the Human Rights Office of PEL, monitoring the rights of the children in the schools of Tîrgu-Mureș. A round table debate will follow, in early April. (H.I.)

Liga PRO EUROPA

co-președinți:

Smaranda ENACHE și CSÍKY Boldizsár

4300 Tîrgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154

Tel/fax: +40-(0)65-168549; 117584 e-mail: lpe@lpe.sbnf.ro

Redactor: Alina CADARIU;

La redactarea acestui număr au colaborat: Mircea BEȘA (M.B.), Lucia BRISCAN (L.B.), Smaranda ENACHE (S.E.), HALLER István (H.I.), Valentina LUCIAN (V.L.), Anamaria POP (A.P.), SZÁVA Tünde (Sz.T.), SZOKOLY Elek (Sz.E.).

Tehnoredactare: PÁPAI László; Editare texte: KACSÓ Judit-Andrea